

Till
Statsrådet Matilda Ernkrans, Utbildningsdepartementet
(utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se)

Storbritanniens associering till Horisont Europa

SUHF har följt färdigställandet av Storbritanniens associering till ramprogrammet Horisont Europa (HEU) och kan konstatera att frågan nått en kritisk punkt och att allt fler röster från forskarvärlden höjs med anledning av att Storbritannien ännu inte har fått formellt klartecken för sin associering. Om associeringen inte blir av skulle det få stora effekter för svenskt forskningssamarbete med Storbritannien.

Som läget är nu kan organisationer från Storbritannien ansöka om finansiering från HEU, men bidragsavtal kan endast signeras – och pengar betalas ut till briter – när associationen är formellt undertecknad. Det är framför allt inom EIT som vissa löpande projekt redan är påbörjade och där har brittiska aktörer alltså inte kunnat få någon finansiering utbetalad under 2021.

EU-kommissionären för innovation, forskning, kultur, utbildning och ungdomsfrågor, Mariya Gabriel, har i en intervju bekräftat att Storbritanniens associering är avhängig en lösning på de bredare politiska diskussionerna kring Nordirland-protokollet, vilket tillhör Storbritanniens handels- och samarbetsavtal med EU. Parlamentariker i Storbritannien har också, enligt the Guardian, dragit samma slutsats i en tolkning av det nuvarande stilleståndsläget. Att Storbritanniens associering till HEU nu är indragen i den större politiska kontexten står alltså klart och sannolikheten för att kommissionen plötsligt kommer att släppa igenom frågan utan att anse sig ha nått framsteg i de andra frågorna kan därför bedömas som relativt låg. I den konflikt som råder kring Storbritanniens övergripande handelsavtal med EU finns stor risk att forskningssamarbetet påverkas av brist på samsyn kring helheten i samarbetsavtalet.

I Storbritannien tillkännagavs den 27 oktober höstbudgeten, och där står att läsa att regeringen avsätter nästan 7 miljarder £ för HEU-associering till 2025. Enligt landets finansminister är detta tillräckligt för att möta kostnaderna för deltagande i HEU. Samtidigt säger landets forskningsminister på Twitter att om det inte blir någon associering så har regeringen en *"bold plan B"*.

Röster höjs bland europeiska nätverk över problematiken kring den utdragna ratificeringen. Vi bifogar ett brev som den 4 november skickades till Ursula von der Leyen från en rad europeiska forskningsnätverk. Initiativtagare är nätverken LERU, the Guild, det tyska universitetsnätverket German U15 och den franska motsvarigheten UDICE. Ytterligare 21 nätverk har signerat brevet, däribland European University Association (EUA).

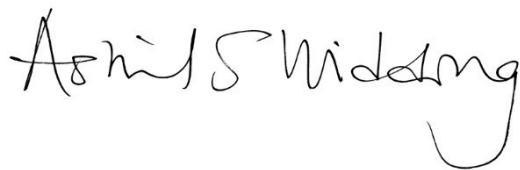
Som framgår av bifogat brev uppmanar det båda sidor – EU och Storbritannien – att arbeta för ett snabbt slutförande av associeringen, för att ge tydlighet åt bland annat forskare. Dock verkar det som att brevet endast skickas till kommissionen, medan diskussioner med Storbritanniens regering snarare sker bilateralt och mer diskret, lett av Russell Group och Universities UK International (UUKi). I vilken utsträckning brevet kommer att kunna påverka kommissionens position i frågan är oklart

men det kommer sannolikt bli svårt för kommissionen att helt bortse ifrån. I brevet tydliggörs att forskningspolitiken alltmer blir en bricka i ett större spel om den fortsatta relationen mellan EU och Storbritannien.

Vi noterar att detta brev är ytterligare ett exempel på att lärosäten, direkt och genom nätverk, efterfrågas att ta en mer politisk position i frågor. Det politiskt känsliga i detta ligger i att å ena sidan vill alla att forskningssamarbeten med Storbritannien ska vara fortsatt möjligt genom ramprogrammet, men å andra sidan kan ett ställningstagande uppfattas som att man stöder den brittiska regeringens ståndpunkt att förhandlingar om ramprogrammet kan frikopplas från en övergripande överenskommelse om Storbritanniens handelsavtal och de politiska diskussionerna kring Nordirland-protokollet. Frågan om Storbritanniens associering till HEU blir således högst relevant i former av vetenskapsdiplomati.

För alla svenska lärosäten med intressen i forskningssamarbeten med Storbritannien, och för Sverige som helhet som historiskt haft nära band till Storbritannien i dessa samarbeten, är frågan av stor betydelse och av stort värde. Det finns därför en önskan att Sverige tydligt visar på vikten av ett fortsatt forskningssamarbete med Storbritannien genom bland annat HEU.

För SUHF

A handwritten signature in black ink, reading "Astrid Söderbergh Widding". The signature is written in a cursive, flowing style with a large, sweeping flourish at the end.

Astrid Söderbergh Widding
Ordförande